

SROI ELI SIOITETUN PÄÄOMAN SOSIAALISEN TUOTON LASKENTA – MISSÄ MENNÄÄN?

Juha Klemelä: *VTM, jatko-opiskelija, projektisuunnittelija, Kaarinan Työttömät ry*

jklemla@utu.fi

Janus vol. 22 (4) 2014, 372–380

Kolmannen sektorin organisaatioilla, jotka pyrkivät tuottamaan sosiaalisia ja/tai ympäristöllisiä hyötyjä, voi olla vaikeuksia osoittaa vaikuttavuutensa. Tähän tarkoitukseen on viime vuosina kehitelty monenlaisia menetelmiä (Arvidson ym. 2010, 2–3; Arvidson ym. 2013, 3). Tällaisia ovat esimerkiksi SROI, SIMPLE, PQASSO, Prove and Improve, Local Multiplier 3 jne. (McLoughlin ym. 2009, 154–155, 157–158) ja GRI (Arvidson ym. 2010, 3). Menetelmistä erityisesti SROI on saanut paljon huomiota osakseen (Arvidson ym. 2010, 2–3; Arvidson ym. 2013, 3; myös Millar & Hall 2013, 924–925). SROI pyrkii ylittämään materiaalisen ja ei-materiaalisen välisen raja-aidan kvantifioimalla organisaatioiden sosiaalisen ja ympäristövaikuttavuuden rahamääräiseksi.

Lyhenne SROI tulee sanoista *Social Return On Investment*. Suomeksi nimi voidaan kääntää *sijoitetun pääoman sosiaaliseksi tuotoksi* (Merenmies & Kostilainen 2007, 26). SROI:ssa yhdistetään kustannus-hyötyanalyysejä ja sosiaalisen tilinpidon ajattelua (New Economics Foundation; Nicholls ym. 2012, 9).

SROI-tyyppinen työkalu kehitettiin alun perin Roberts Enterprise Development Fundin (REDF) toimesta noin parisenkymmentä vuotta sitten Yhdysvalloissa. Isossa-Britanniassa

menetelmän kehittelyä jatkoi useamman toimijan konsortio jäseninään The SROI Network, New Economics Foundation, Charities Evaluation Services, the National Council for Voluntary Organizations ja New Philanthropy Capital. Tämän kehittelyn tuloksia julkaistiin vuonna 2009 ilmestyneessä SROI-oppaassa *A Guide To Social Return on Investment*. Opas uusittiin vuonna 2012. (Arvidson ym. 2013, 4.) Olen itse käyttänyt tätä viimeisintä versiota SROI:hin tutustumiseen (ks. Nicholls ym. 2012).

Krlev, Münscher ja Mülbart (2013, 3) toteavat, että SROI on akateemisesti alituttu alue¹ (ks. myös Manetti 2014, 451). Aiheesta löytyy kuitenkin materiaalia. Olenkin seurannut kiinnostuneena keskustelua SROI-laskentamenetelmän käytöstä, mahdollisuuksista, hyödyistä ja rajoituksista (esim. Rotheroe & Richards 2007; Nicholls 2009; Arvidson ym. 2010; Arvidson ym. 2013; Krlev ym. 2013; Luke ym. 2013). Suomenkielellä SROI-menetelmästä on vaikea — oikeastaan melkein mahdotonta — löytää kirjallisuutta. Kirjasessa *Sosiaalisten vaikutusten mittaaminen ja hyödyntäminen — esimerkkejä sosiaalisia päämääriä tavoittelevista organisaatioista* (Merenmies & Kostilainen 2007) SROI esitellään lyhyesti muiden mukaan otettujen sosiaalisten vaikutusten mittaamenetelmien rin-

nalla. Artikkeliviitetietokanta ARTO ei löydä mitään (29.4.2014) hakusanoilla “sroi”, “social return on investment” tai “sijoitetun pääoman sosiaalinen tuotto” eikä myöskään hakusanalla “investoinnin yhteisötuotto”, jota nimeä olen nähnyt menetelmästä myös käytettävän. MELINDASTA eli kirjastojen yhteistietokannasta löytyy hakusanalla “social return on investment” yksi (1) viite, muilla jo mainituista hakusanoista ei mitään.

SROI:sta käytävää akateemista tutkimuskeskustelua saattaa pidätellä se, että aihe sijaitsee sosiaalisten maailmojen tai “elämämaailmojen” katvealueella. Laskentamenetelmiä ja yrityksiä tutkivat suuntaavat ehkä huomionsa yksityiselle tai julkiselle sektorille, eivätkä kolmannen sektorin toimintaa tutkivat ole välttämättä kiinnostuneita laskennasta. Tutkijoita voi haitata myös välialueella sijaitsevan tutkimuskohteen käsittelyyn soveliaiden julkaisuforumien puute.

SROI on mielenkiintoinen ja ajan-kohtainen menetelmä. Koska SROI:sta käytävä keskustelu Suomessa on toistaiseksi ollut niukkaa, katsoin hyödylliseksi selvittää ja koota tähän esittelevään ja arvioivaan tekstiin joitakin asioita, joita menetelmän taustaan, lähtökohtiin, käyttöön ja tulevaisuuteenkin liittyy. Yksi keskeinen tekijä SROI:n kiinnostavuuden takana on yhteiskunnallisen yrittäjyyden saama huomio. Käsittelen sitä seuraavaksi.

SROI JA YHTEISKUNNALLINEN YRITTÄJYYS

Mielenkiinto yhteiskunnallista yrittäjyyttä (*social enterprise*) kohtaan on nousussa maailmalla (ks. Laiho ym. 2011,

11; Manetti 2014, 443, 445). Myös Suomessa yhteiskunnallisesta yrittäjyydestä ollaan kiinnostuneita niin virallisella kuin käytännön tasollakin.

Työ- ja elinkeinoministeriö on julkaissut yhteiskunnallisen yrityksen problematiikkaan liittyviä raportteja. Vuonna 2010 ilmestyi Blandin *Yhteiskunnallinen yritys — ratkaisu 2000-luvun haasteisiin*, vuonna 2011 Lahon, Grönbergin, Hämäläisen, Stenmanin ja Tykkyläisen *Yhteiskunnallisen yrityksen toimintamallin kehittäminen* sekä vuonna 2012 Grönbergin ja Kostilaisen *Sosiaalisten yritysten tila ja tulevaisuus*. Selvitystyökentelyn ilmeinen yhteys Suomen talous- sekä sosiaali- ja terveystalouden tilanteeseen (siis orwellilaisella uudissanalla ilmaisten “kestävyyssvajeeseen”) ilmenee Blandin (2010) raportin kuvailusivun tiivistelmän virkkeestä (jota taas voisi luonnehtia gogolmaiseksi): “Suomessa toimintamallin kehittämiseksi on olemassa edellytyksiä erityisesti julkisten palvelujen tuotantotapojen uudistamistarpeesta johtuen”.

Suomalaiset yhteiskunnalliset yrittäjät ovat järjestäytymässä. Tänä syksynä vakiinnutti toimintansa Yhteiskunnallisten yritysten liitto Arvo ry (ks. Arvo-liitto). Myös tutkimusmaailma on kiinnostunut yhteiskunnallisesta yrittäjyydestä. Yhteiskunnallisen yritystoiminnan tutkijoille on oma tutkimusverkosto, FinSERN (Finnish Social Enterprise Research Network)².

Suomalaisen Työn Liiton nettisivujen mukaan Suomessa on yhteensä 52 yhteiskunnallinen yritys -merkin saanutta yritystä (Suomalaisen Työn Liitto; tilanne 10.11.2014). Merkki ja merkinhaltijoiden lukumäärä ovat kuitenkin

vain viite ilmiön olemassaolosta. Anne Bland Social Business International Oy:sta toteaa Yrittäjien sivustolla, että “[p]otentiaalisesti Suomessa on eri tutkimusten mukaan 4000–12000 yhteiskunnallista yritystä” (Yrittäjät).

Aika tulee näyttämään, onko toimintatavalla pysyvämpää ja marginaalista suurempaa potentiaalia juurtua ja institutionalisoitua Suomen olosuhteisiin. Aika tulee myös näyttämään, onko suomalaisilla, yhteiskunnallisen yrityksen toimintaperiaatteella operoivilla firmoilla halua tai potentiaalia ottaa SROI:n kaltaista laskentamenetelmää käyttöön.

SROI:N PERIAATTEET

SROI:n logiikkaan ja vaiheisiin on mahdollista tutustua ja sitä voi opetella käyttämään ilman yrityksen laskentatoimen tai taloudellisen laskennan tuntemusta. Tällä hetkellä ajanmukaisin saatavissa oleva SROI:n esittely ja opas lienee jo edellä mainitsemani The SROI Networkin kirjanen *A Guide To Social Return on Investment* (Nicholls ym. 2012). The SROI Networkin opaskirjasessa menetelmästä on pyritty tekemään mahdollisimman helposti lähestyttävä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että menetelmän soveltaminen olisi yksinkertaista. Käyttö vaatii paljon työtä, tietoa ja harkintaa. Opasjulkaisun kepeä ulkoasu kuvineen ja väreineen ei myöskään tarkoita, että oppaassa olisi täysin onnistuttu menetelmän selkeässä esittämisessä. Kirjanen on paikoitellen epätarkka ja kaipaisi hieman jäsentelyä ja ryhtiä. Osan puutteista voi antaa anteeksi, koska SROI-laskennan kehittä-

on keskeneräinen projekti (ks. Arvidson ym. 2010, 3).

SROI-menetelmä on monivaiheinen. Ensin päätetään, mitä toimintaa tai toiminnan osaa tarkastellaan ja sitten selvitetään, mitkä ovat toimintaan liittyvät *sidosryhmät*. Seuraavaksi luodaan sidosryhmiä konsultoiden niin sanottu *vaikutuskartta* (impact map), joka esittää toimintaan liittyvät syötteen, tuotokset ja tulokset. Syötteiden (eli investoinnin) raha-arvo määritetään, tulokset osoitetaan niitä mittaavin *indikaattorein* ja hyödyt lasketaan antaen tuloksille rahalliset arvot käyttäen *sijaismittareita* eli proxyja (proxies). Tuloksista vähennetään *vuototekijät*³, jotta saadaan selville, mikä osa hyödyistä on oman toiminnan ansiota. Sitten voidaan laskea *SROI-arvo* (tai *SROI-suhde*, engl. *SROI ratio*), jolla tarkoitetaan hyötyjen arvon ja investoinnin arvon suhdetta. Kun hyödyt ajoittuvat pidemmälle ajanjaksolle, erät pitää diskontata. Lopuksi suoritetaan vielä *herkkyysanalyysi*, jonka jälkeen tulokset voidaan *raportoida*. (Nicholls ym. 2012; Arvidson ym. 2013, 5.)

SROI:hin kohdistuu suuria odotuksia. Menetelmä pyrkii kääntämään yhteisöllisen ja ympäristöllisen kieltä talouden ja rahan kielelle. SROI:n kehittäjät ja käyttäjät toivovat, että tätä puhetta rahoittajat ja muut taloudelliset toimijat kuuntelevat ja ymmärtävät (ks. Arvidson ym. 2013, 6). Menetelmään kohdistuvia odotuksia kuvastaa hauska tavalla lausahdus, jota SROI:hin (mm.) pohjaavaa laskentapalvelua myyvä taho käyttää internet-sivuillaan: “X:llä voi tehdä lähes mitä tahansa”. (Olen muuttanut alkuperäisen lauseen muotoilun ja tuotteen nimen.) SROI-tyyppinen laskentametsodi saa tässä melkein pä *deus*

ex machina -henkisen arvon. Millä tavalla SROI-menetelmä sitten vastaa odotuksiin?

SROI:N KÄYTÖN HYÖDYT JA ONGELMAT

Lähtökohtaisesti menetelmä, jolla sosiaalisia ja ympäristöllisiä hyötyjä voidaan ottaa mukaan hyötylaskelmiin taloudellisten tekijöiden rinnalle on tietenkin enemmän kuin tervetullut kolmannen sektorin toiminnassa. SROI-oppaassa sanotaan, että SROI helpottaa strategista suunnittelua ja toiminnan ohjaamista. Sen sanotaan helpottavan myös toiminnan vaikuttavuudesta viestimistä sekä rahoituksen hankkimista. (Nicholls ym. 2012, 10.) Oppaan väitteiden toteutumista voidaan sekä pohtia analyttisesti että tutkia empiirisesti. Arvidson ym. ovat "working paper"-tyyppisessä julkaisussaan *The Ambitions and Challenges of SROI* (2010) sekä artikkelissaan *Valuing the Social? The Nature and Controversies of Measuring Social Return On Investment* (2013) nostaneet etualalle suuren joukon asioita, jotka SROI-keskustelussa koetaan pulmallisina. Esittelen kirjoituksessani joitakin Arvidsonin ym. teksteissä sekä muissa teksteissä käsitellyjä SROI:n suorittamisessa ongelmalliseksi nähtyjä teemoja. Käsittelemäni teemat ovat SROI-suhdeluvun asema ja rooli tulosten tulkinnaissa, rahamääräiseksi kvantifioimisen ongelmat sekä harkinnanvaraisuuden merkitys SROI-laskennassa. Tällaiset tekijät vaikuttavat SROI-laskennan validiteettiin ja reliabiliteettiin. Mainittujen teemojen käsitteilyn lisäksi pyrin miettimään myös SROI:n yleisempiä yhteiskunnallisia merkityksiä. Aivan kirjoitukseni lopussa esitän vielä kaksi mahdollista suuntaa

tasapainoisemman SROI:n kehittämiselle sekä pohdin sitä, mikä SROI:n merkitys voisi olla suomalaisen kolmannen sektorin toiminnassa.

Rotheroe ja Richards (2007) kirjoittavat, että SROI-analyysin yrityksen läpinäkyvyyttä ja vastuuvellisuutta (accountability) edistävään antiin kuuluu sekä kvantifioitu SROI-arvo että kvalitatiivista informaatiota (Rotheroe & Richards 2007, 45; myös Arvidson ym. 2010, 3). SROI-menetelmän käytön näkyvin lopputuote on kuitenkin SROI-lukuarvo. Sen pelätään myös saavan liikaa painoa menetelmällä saatuja tuloksia tulkittaessa. (Arvidson ym. 2010, 6–7⁴; Arvidson ym. 2013, 5⁵.)

Liiallisen painoarvon lisäksi ja rinnalla SROI-luvun ongelmana on tapausidonnaisuus. The SROI Networkin oppaassa sanotaan, että pelkästään SROI-luvun käyttö keskenään erilaisten organisaatioiden tai aktiviteettien vertailuun ei riitä, vaan on tutustuttava myös muuhun informaatioon, jota on laadittu SROI-analyysia suoritettaessa (Nicholls ym. 2012, 11; ks. myös Arvidson ym. 2010, 13). Käytännössä tätä SROI-oppaan ohjeistusta voi kuitenkin olla kiusaus rikkoa (Arvidson ym. 2010, 7; Arvidson ym. 2013, 8⁶, 12⁷, 13–14).

McLoughlin ym. kirjoittavat, että kaikki sosiaalisten yritysten⁸ toiminnan vaikutukset eivät ole sellaisia, että niiden kvantifiointi rahalliseksi olisi luontevaa tai mahdollista (McLoughlin ym. 2009, 158; myös Luke ym. 2013, 235, 239, 250 ja Rotheroe & Richards 2007, 45). Tämä olisi SROI:n toimivuuden "vasta-argumenttina" hieman triviaalin oloinen, sillä se kieltää menetelmän perustavan periaatteen. Toisaalta, kri-

tiikki on oikeutettua sikäli kuin jotkut vaikutukset eivät intuitiivisesti todellakaan ole rahallistettavissa (ks. Arvidson ym. 2010, 5 ja Arvidson ym. 2013, 7⁹ rahallisen arvon määrittämisestä ihmishengelle). Kvalitatiivista evidenssiä tarvitaan siis lukujen rinnalle (Rotheroe & Richards 2007, 45).

Hyvin suuri osa SROI:ssa käytetyistä elementeistä — esimerkiksi mittareista, sijaismittareista, parametreista (kuten diskonttokorko) ja vuototekijöistä — ovat käyttönsä ja painoarvonsa osalta koko lailla harkinnanvaraisia (ks. Arvidson ym. 2010, Arvidson ym. 2013, Nicholls ym. 2012, jne.). Luke ym. (2013, 243) varoittavatkin¹⁰, että SROI:n kaltaiset menetelmät nojautuvat implisiittisiin oletuksiin ja sisältävät epäjohtonmukaisuuksia ja ristiriitoja. Voidaan ajatella, että SROI-menetelmä on altis tietoiselle ja tiedostamattomalle manipuloinnille.

SROI YHTEISKUNNALLISTEN VIRTAUSTEN HEIJASTUMANA

Menetelmän ominaisuuksiin ja käytettävyyteen liittyvien näkökohtien lisäksi SROI on mielenkiintoinen ilmiö myös laajemmasta perspektiivistä. Kolmannen sektorin kentällä SROI:ssa ja sen olemassaolossa kulminoituu useita yhteiskunnallisia tendenssejä ja ilmiöitä, joita on viime vuosina ja vuosikymmeninä käsitelty sekä julkisuudessa että tutkimuskeskustelussa, niin yksityisellä kuin julkisella sektorilla. Tällaisia tendenssejä ja ilmiöitä ovat erityisesti yhteiskunnan markkinoistuminen, työn ulkoistaminen ja arvioimismentaliteetin nousu. Näiden lisäksi on mielen-

kiintoista tarkastella SROI:n professionaalistumista ja institutionaalistumista.

Arvidsonin ym. mukaan SROI:n tapaisen, kustannus-hyöty -laskennasta ponnistavan menettelyn voidaan nähdä edustavan yksityissektorilta mallia ottavaa, *markkinahenkistä* ajattelua (Arvidson ym. 2013, 13). Ajatteluun liittyvät luonnollisesti tuloksellisuus (ks. Arvidson 2010, 4) sekä taloudellisuus ja tehokkuus. Markkinoistuminen esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla tai työllisyyden hoidossa johtaa *ulkoistettuja* (ks. Manetti 2014, 445) toimintoja hoitavien yritysten ja yhteisöjen pakkoon myydä itseään aktiivisesti hyviä ominaisuuksiaan painottaen. Joka tapauksessa organisaatioita, niin kuin kaikkea muutakin, *arvioidaan* nykyisin innokkaasti. Iso SROI-suhde voi olla paitsi hyvä myyntiargumentti, myös menestystekijä arviointikilpailussa — suhdelukuun liittyvistä vertailtavuuden ongelmista huolimatta.

Arvidson ym. kirjoittavat, että sosiaalisen arvon laskentavälineiden suosion kasvu heijastaa kolmannen sektorin kasvavaa *professionaalistumista* (Arvidson ym. 2013, 4).¹¹ Kolmannen sektorin yritysten professionaalistumisen lisäksi voitaisiin ajatella, että professionaalistumisella voidaan viitata myös sellaisten toimijayhteisöjen syntyyn, jotka suorittavat professionaalisesti tai semiprofessionaalisesti sosiaalista laskentaa kolmannen sektorin yritysten laskuun. SROI:n kaltaisen melko vaativan ja aikaavievän laskentamenetelmän yleistyminen voisi johtaa uudenlaisen profession kasvuun. Suomessa on ainakin pari-kolme toimijaa, jotka myyvät joko SROI-laskentaan verrattavissa olevaa palvelua tai sosiaalista tilinpitoa.¹²

SROI:n mahdolliseen professionalisoitumiseen liittyy *institutionalisoituminen*. Tätä tendenssiä edustaa ainakin kansainvälinen järjestö The SROI Network¹³. Järjestö kehittää SROI-menetelmän periaatteita, jakaa tietoa indikaattoreista ja mittareista sekä kouluttaa SROI:n harjoittajia. Lisäksi The SROI Network valvoo menetelmän periaatteiden noudattamista.¹⁴

SROI:N KEHITTÄMINEN JA TULEVAISUUS

SROI:n vaarana on sen tyypistyminen SROI-suhdeluvun laskemiseksi ja esitelyksi, kuten jo aiemmin korostin. Kun menetelmää edelleen kehitetään, tätä ongelmaa voisi lähestyä ainakin kahdesta näkökulmasta. Ensinnäkin väitetyt dominanssiaseman omaavan suhdeluvun laskemista voidaan tietenkin kehittää, jotta se todella olisi saamansa painoarvon vertainen. Tällöin on syytä pyrkiä parantamaan ja standardoimaan niitä prosesseja, joihin suhdeluku perustuu. ”Proxy-pankkien” kokoaminen ja käyttö on yksi keino tämän tarkoituksen saavuttamiseksi. Proxy-pankkeihin on koottu informaatiota sellaisten hyötyjen raha-arvoistamiseen, joiden kohdalla raha-arvoistaminen on hankalaa, kirjoittavat Arvidson ym. (2010, 7) ja Arvidson ym. (2013, 8). Pankkien runsaalla ja interaktiivisella käytöllä pystyttäisiin homogenisoimaan SROI-raportointia. Tähän voidaan kuitenkin liittää varaus. Kuten Manetti (2014, 460) sekä Millar ja Hall (2013, 929) tuovat julki, optimaalinen sosiaalisen laskennan käytäntö ja kulttuuri vaatisi pikemminkin yritysten valinnan ja harkinnan vapautta menetelmien käytössä kuin menetelmien universaalisuutta.

SROI-arvon laskentaperiaatteiden kehittämisen lisäksi toinen tapa lähestyä tuon arvon asemaan liittyvää ongelmaa on pyrkiä vahvistamaan SROI-laskennan muuta antia. Mitä muita argumentointitapoja kuin kvantifioitu suhdeluku SROI-menetelmä käyttää? SROI-laskentamenetelmää voidaan tarkastella *kodifioituna diskurssina* Llewellynin ja Milnen (2007) tapaan. Se on vahvasti sääntöjen ohjaamaa ”puhetta”. Theo Van Leeuwenin teoreettisen näkökulman mukaan diskurssi voi *legitimoida* käytäntöjä neljällä eri tavalla: järkeistämällä, moraalistamalla, viittamalla auktoriteettiin sekä mytopoeettisesti eli kertomalla ”opettavia” tarinoita (Van Leeuwen 2007). Voidaan miettiä, miten nämä legitimaation keinot SROI:n ”ohjelmoidussa” ilmaisussa toteutuvat ja miten niitä voisi kehittää. Samanhenkinen on Millarin ja Hallin (2013, 937–938) esittämä ajatus investoinnin tuoton laskennan kehittämisestä ylipäänsä: mitataan hyötyjä erilaisilla keinoilla — niin rahallisilla, kvalitatiivisilla kuin narratiivisillakin.

SROI:n käytön yleistymiselle on — niin Suomessa kuin muuallakin — monia hidasteita kuten vaadittava tieto, taito ja työmäärä, käytön hinta sekä tuen puuttuminen. Suomessa ei myöskään ole takeita siitä, että SROI:n käytöstä potentiaalisesti hyötyvä yhteiskunnallisen yritystoiminnan toimintamalli yleisty. Arvidsonin ym. (2010, 15) mukaan Isossa-Britanniassa julkisen sektorin tuki SROI-menetelmälle (ks. myös The Guardian 2014; Millar & Hall 2013, 924, 926) vahvistaa sen mahdollisuuksia muodostua keskeiseksi sosiaalisten vaikutusten mittaamisen metodiksi. Tosin Millar ja Hall (2013, 928) toteavat, että tutkimusten mukaan sosiaaliset

yrietykset eivät välttämättä oikeasti käytä SROI-menetelmää tai muitakaan mitausmenelmiä kovinkaan paljon. Suora tukikaan ei siis takaisi suosiota.

Edellä sanotusta huolimatta internetistä löytyy Google-hakuohjelmalla (käyttäen hakusanojen joukkoa social return on investment reports) paljon englanninkielisiä SROI-raportteja (haku tehty 6.5.2014). Hyödynnetäänkö SROI:ta myös Suomessa? Merenmies ja Kostilainen kirjoittivat vuonna 2007 (s. 27), että SROI-menetelmän käyttökokemus Suomessa on niukkaa. Onko tilanne muuttunut? En ole kuullut, että käytön määräästä olisi tehty Suomessa tutkimuksia. Sroi- ja raportti-sanat yhdessä tuottavat Google-haun tulosten alkupäähän vain yhden SROI-tyypisen raportin (haku tehty 6.5.2014). Raportissa on käytetty suomalaisen kaupallisen toimijan SROI-pohjaista laskentaproseduuria.

SROI-menetelmässä on puutteensa, mutta sen vuoksi ei pitäisi syyllistyä ”täydellisen ratkaisun virhepäätelmään” eli toisin sanoen ei kannata torjua SROI:n käyttöä siksi, että se on epä-täydellinen metodi. Se toimii omien rajoitustensa puitteissa ja nämä rajoitukset pitää tiedostaa ja minimoida ja menetelmän käytettävyyttä parantaa. Ja aina voidaan lopulta esittää pragmaattinen argumentti, että vaikeasti kvantifioituvankin vaikutuksen rahamääräistämisen kannattaa, jos sen avulla voidaan vaikuttaa politiikkaan ja talouteen (ks. Arvidson ym. 2010, 12; ks. Arvidson ym. 2013, 9). SROI on vakava yritys parantaa sosiaalisen ja taloudellisen toiminnan välistä kommunikaatiota ja siksi sille toivoisi menestystä.

VIITTEET

1 Kirjoittajat viittaavat lähteeseen Arvidson, Lyon, McKay ja Moro (2010, 3–4). Kyseessä olevassa lähteessä todetaankin, että akateeminen SROI:n tutkimus on ollut vähäistä (Arvidson ym. 2010, 3–4). Vuonna 2013 julkaistu Arvidsonin, Lyonin, McKayn ja Moron artikkeli pohjautuu hyvin pitkälti samojen tekijöiden aiempaan artikkeliin, mutta siinä ei toisteta väitettä vähäisestä, SROI:hin liittyvästä akateemisesta tutkimuksesta. Ehkä tilanne on pikkujulijaa muuttumassa?

2 Internetissä <http://www.finsern.fi/site/> (luettu 30.4.2014).

3 Vuototekijät-termi on peräisin lähteestä Ylipaavalniemi, Pasi (2004, 17, 56).

4 Kirjoittajat viittaavat tässä omalla lähteenään julkaisuun ”Lyon, F., Arvidson, M., Etherington, D. and Vickers, I. (2010): ‘Social Impact Measurement (SIM) experiences and future directions for third sector organisations in the East of England’, Norwich: East of England Development Agency, www.the-guild.co.uk”.

5 Kirjoittajat viittaavat lähteeseen ”Lyon, F. and Arvidson, M. (2011) *Social impact measurement as an entrepreneurial process*, Working Paper 66, Birmingham: Third Sector Research Centre, University of Birmingham”.

6 Kirjoittajat viittaavat lähteeseen ”Lyon and Arvidson, 2011”. Ks. loppuviite v.

7 Kirjoittajat viittaavat lähteeseen ”Zappala, G. and Lyons, M. (2009) *Recent approaches to measuring social impact on the third sector: An overview*, Background Paper no 5, Sydney: Centre for Social Impact, University of New South Wales”.

8 McLoughlinin ym. (2009) tutkimuksen kohteena ovat nimenomaan sosiaaliset yritykset.

9 Arvidson ym. viittaavat lähteeseen ”Broome, J. (1994) ‘Discounting the future’, *Philosophy and Public Affairs*, 23:128–56”.

10 Luken ym. lähteenä on ”Suchman, M.C. (1995), ‘Managing legitimacy: strategic and institutional approaches’, *Academy of Management Review*, Vol. 20 No. 3, pp. 571–610”.

11 Arvidson ym. (2013) viittaavat tässä

lähteeseen ”Hwang, H. & Powell, W.W. (2009) ”The rationalization of charity: the influences of professionalism in the non-profit sector”, *Administrative Science Quarterly*, 54: 268–98”. Hwangin ja Powellin artikkelin tiivistelmän (s. 268) perusteella voidaan päätellä, että Arvidson ym. todella viittaavat kolmannen sektorin yritysten professionalisoitumiseen, vaikka Arvidson ym. -lähteen ilmaisu tässä kohtaa on hieman epäselvää. Hwangin ja Powellin artikkeli löytyy esimerkiksi [www-osoitteesta keli://www.jstor.org/stable/27749324](http://www-osoitteesta.keli://www.jstor.org/stable/27749324).

12 Jätän nimet mainitsematta, koska toimitukset ovat kaupallisia.

13 Kotisivujen [www-osoite: http://www.thesroinetwork.org/](http://www.thesroinetwork.org/).

14 Tiedot [www-sivulta http://www.thesroinetwork.org/about-us](http://www.thesroinetwork.org/about-us). Luettu 19.11.2014.

KIRJALLISUUS

- Arvidson, Malin & Lyon, Fergus & McKay, Stephen & Moro, Domenico (2010) *The Ambitions and Challenges of SROI*. Working Paper 49. Third Sector Research Centre. University of Birmingham. <http://www.birmingham.ac.uk/generic/tsrc/documents/tsrc/working-papers/working-paper-49.pdf>. Luettu 30.4.2014.
- Arvidson, Malin & Lyon, Fergus & McKay, Stephen & Moro, Domenico (2013) *Valuing the Social? The Nature and Controversies of Measuring Social Return On Investment*. *Voluntary Sector Review* 4 (1), 3–18.
- Arvo-liitto: Uusi etujärjestö yhteiskunnallisille yrityksille. Julkaistu 2.9.2014. <http://www.arvoliitto.fi/2014/09/02/arvo-liiton-symposiumi-heratti-kiinnostusta/>. Luettu 10.11.2014.
- Bland, Jonathan (2010) *Yhteiskunnallinen yritys — ratkaisu 2000-luvun haasteisiin*. Ison-Britannian malli ja sen kokemukset. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Strategiset hankkeet, 22/2010. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.
- Grönberg, Ville & Kostilainen, Harri (2012) *Sosiaalisten yritysten tila ja tulevaisuus*. Yhteinen yritys -hanke. Loppuraportti. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työ ja yrittäjyys, 12/2012. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.
- Krlev, Gorgi & Münscher, Robert & Mülberr, Katharina (2013) *Social Return On Investment (SROI): State-of-the-Art and Perspectives*. A Meta-Analysis of Practice In Social Return On Investment (SROI). Studies Published 2002–2012. CSI Report. Heidelberg University, Germany: Centre for Social Investment. https://www.csi.uni-heidelberg.de/downloads/CSI_SROI_Meta_Analysis_2013.pdf Luettu 29.4.2014.
- Laiho, Ulla-Maija & Grönberg, Ville & Hämäläinen, Pertti & Stenman, Jonna & Tykkyläinen, Saira (2011) *Yhteiskunnallisen yrityksen toimintamallin kehittäminen*. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Konserni, 4/2011. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.
- Leeuwen, Theo Van (2007) *Legitimation In Discourse and Communication*. *Discourse & Communication* 1 (1), 91–112.
- Llewellyn, Sue & Milne, Markus J. (2007) *Accounting As Codified Discourse*. *Accounting, Auditing & Accountability Journal* 20 (6), 805–824.
- Luke, Belinda & Barraket, Jo & Eversole, Robyn (2013) *Measurement As Legitimacy Versus Legitimacy of Measures*. *Performance Evaluation of Social Enterprises*. *Qualitative Research In Accounting And Management* 10 (3/4), 234–258.
- Manetti, Giacomo (2014) *The Role of Blended Value Accounting in the Evaluation of Socio-Economic Impact of Social Enterprises*. *Voluntas* 25 (2), 443–464.
- McLoughlin, Jim & Kaminsky, Jaime & Soddagar, Babak & Khan, Sabina & Harris, Robin & Arnaudo, Gustavo & McBrearty, Sinéad (2009) *A Strategic Approach To Social Impact Measurement of Social Enterprises*. *The SIMPLE Methodology*. *Social Enterprise Journal* 5 (2), 154–178.
- Merenmies, Jaana & Kostilainen, Harri (toim.) (2007) *Sosiaalisten vaikutusten mittaaminen ja hyödyntäminen — esimerkkejä sosiaalisia päämääriä tavoittelevista organisaatioista*. Helsinki: Diakoniamattikorkeakoulu.
- Millar, Ross & Hall, Kelly (2013) *Social Return on Investment (SROI) and Performance Measurement*. *The Opportu-*

- nities and Barriers for Social Enterprises in Health and Social Care. *Public Management Review* 15 (6), 923–941.
- New Economics Foundation: proving and improving a quality & impact toolkit for social enterprise. Social Return on Investment. <http://www.proveandimprove.org/tools/sroi.php>. Luettu 11.4.2014.
- Nicholls, Alex (2009) 'We do good things, don't we?': 'Blended Value Accounting' in social entrepreneurship. *Accounting, Organizations and Society* 34 (6–7), 755–769.
- Nicholls, Jeremy & Lawlor, Eilis & Neitzert, Eva & Goodspeed, Tim (2012): A Guide to Social Return on Investment. Lothian: The SROI Network. http://www.thesroinetwork.org/publications/doc_details/241-a-guide-to-social-return-on-investment-2012. Luettu 26.8.2013
- Rotheroe, Neil & Richards, Adam (2007) Social Return on Investment and social enterprise: Transparent accountability for sustainable development. *Social Enterprise Journal* 3 (1), 31–48.
- Suomalaisen Työn Liitto: Kaikki yhteiskunnalliset yritykset. <http://www.avainlippu.fi/liiton-merkit/yhteiskunnallinen-yritys/kaikki-merkkirytykset>. Luettu 10.11.2014.
- The Guardian: Social Impact: Can It Be Demonstrated? Demonstrating Social Value Is Not As Expensive And Time-Consuming as Some People May Think. Julkaistu 29.4.2014. <http://www.theguardian.com/social-enterprise-network/2013/may/13/mythbusting-demonstrate-social-impact>. Luettu 7.5.2014.
- Ylipaavalniemi, Pasi (2004). Vajaakuntoisten tuettu työllistyminen Helsingissä – toiminnasta ja hyödyistä. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. Selvityksiä 2004: 4. Helsinki: Helsingin kaupungin sosiaalivirasto & VATES-säätiö.
- Yrittäjät: Nouseva ilmiö voi koskettaa jopa 12000 yritystä. Julkaistu 26.3.2014. <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/uutisarkisto/a/?groupId=72edb4e0-0160-4777-b71c-2d05627bd408&announcementId=a6147e97-ac9c-49ec-aae9-283cfd3cb71d>. Luettu 1.5.2014.